

Sygn. akt III CSK 197/11

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Spółdzielni Rzemieślniczej Wielobranżowej w T.
przeciwko Zespołowi Opieki Zdrowotnej w D. o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 lutego 2012 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 stycznia 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 października 2010 r. uchylił nakaz zapłaty wydany w dniu 11 marca 2009 r. i oddalił powództwo Spółdzielni Rzemieśniczej Wielobranżowej w T. o zapłatę 510 244 zł z należnościami ubocznymi, wniesione przeciwko Zespołowi Opieki Zdrowotnej w D. Ustalił, że w dniu 19 grudnia 2007 r. strony zawarły umowę o roboty budowlane, dotyczącą wykonania przez stronę powodową termomodernizacji budynków Zespołu Opieki Zdrowotnej w D. Roboty miały być zakończone do 20 września 2008 r. Po zawarciu umowy strona powodowa zorientowała się, że nie uzyska upustów na przewidziane w projekcie technicznym kolektory marki Viessmann i rozpoczęła poszukiwania innego dostawcy. Projektant wyraził zgodę na zastąpienie kolektorów marki Viessmann kolektorami Solarpol Max 1 produkowanymi przez firmę Skorut. W piśmie z dnia 11 lutego 2008 r. strona powodowa wystąpiła do zamawiającego o wyrażenie zgody na zamianę kolektorów przewidzianych do zastosowania w projekcie. Strona powodowa początkowo odmówiła zgody na zastosowanie kolektorów typu Solarpol. Ostatecznie, w piśmie z dnia 29 maja 2008 r., wyraziła jednak zgodę na zamianę kolektorów. We wrześniu 2008 r. inspektor nadzoru strony pozwanej poinformował stronę powodową o wątpliwościach co do prawidłowego działania instalacji przy zastosowaniu innych kolektorów niż przewidziane w projekcie. W piśmie z dnia 30 września 2008 r. strona pozwana wezwała stronę powodową do wykonania instalacji zgodne z postanowieniami umowy i projektem, a następnie w piśmie z dnia 10 listopada 2008 r. oświadczyła, że uchyła się od skutków oświadczenia woli zawartego w piśmie z dnia 29 maja 2008 r., powołując się na wprowadzenie jej w błąd. Strona pozwana poinformowała, że przystępuje do wymiany kolektorów w ramach wykonania zastępczego. W piśmie z dnia 9 lutego 2009 r. wezwała stronę powodową do zapłaty 690 743,52 zł z tytułu kosztu tych robót i do odbioru 144 kolektorów słonecznych ze względu na konieczność ich składowania.

Sąd Okręgowy przyjął, że zamiana kolektorów nie była konieczna i ostatecznie nie była korzystna dla zamawiającego. Uwzględniając, że umowa o roboty budowlane została zawarta w ramach procedury przetargu publicznego przyjął, że mimo początkowej zgody zamawiającego na zamianę typu kolektorów

zmiany wprowadzone przez wykonawcę robót były nieważne i nie mógł on domagać się zapłaty za wykonane prace, co spowodowało oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji strony powodowej zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 11 marca 2009 r. i obciążył stronę pozwaną kosztami procesu. Sąd drugiej instancji nie podzielił ustalenia, że zastosowanie kolektorów Solarpol było niekorzystne dla zamawiającego. Podkreślił, że oceny tej należało dokonać z uwzględnieniem wiedzy stron i stanu istniejącego w dacie zmiany umowy. W konsekwencji, w świetle dokonanych ustaleń, wskazujących, że w chwili zmiany umowy uprawniona była ocena, iż zmiana rodzaju kolektorów jest korzystna dla zamawiającego za ważną należało uznać zmianę umowy przewidującą zastosowanie kolektorów Solarpol. Brak było także podstaw by przyjąć, że strona pozwana wyraziła zgodę na zmianę umowy pod wpływem błędu i mogła skutecznie uchylić się od skutków oświadczenia o zmianie umowy z dnia 29 maja 2008 r. Przemawiało to za uwzględnieniem apelacji.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 139 § 2 Prawa zamówień publicznych(dalej – p.z.p.) w zw. z art. 77 § 1 k.c., art. 144 § 1 i § 2 p.z.p., art. 84 § 1 k.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., art. 485 k.p.c., art. 479¹² § 1 k.p.c., art. 495 § 3 k.p.c. oraz art. 328 § 1 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji strony powodowej, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej, w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, mogą być podnoszone skutecznie jedynie zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania przez sąd drugiej instancji. Nie mogły zatem stanowić podstawy uwzględnienia skargi kasacyjnej zarzuty, w których strona pozwana kwestionowała istnienie podstaw do wydania przeciwko niej nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Niezasadny był również zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 495 § 3 k.p.c. w wyniku dopuszczenia przez sąd dowodów

wnioskowanych przez stronę powodową, mimo że uległy one prekluzji. Strona pozwana nie zgłosiła w tym zakresie zarzutu opartego o art. 162 k.p.c. i pozbawiła się tym samym możliwości powoływania zarzutu naruszenia przepisów postępowania w tym zakresie. Z kolei dopuszczenie przez sąd z urzędu dowodu z opinii biegłego nie mogło być podważane przez podniesienie zarzutu naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 495 § 3 k.p.c., gdyż reguły prekluzji wynikające z tych przepisów obejmują wyłącznie strony postępowania i nie odnoszą się do czynności sądu.

Częściowo nieuzasadnione były również zarzuty naruszenia prawa materialnego. Skarżący zarzucił niezasadnie dokonanie przez Sąd Apelacyjny błędnej wykładni art. 84 § 1 k.c., polegającej rzekomo na odrzuceniu możliwości uchylecia się od skutków oświadczenia strony pozwanej z dnia 29 maja 2008 r. w związku z błędem wywołanym przez powoda. W rzeczywistości Sąd Apelacyjny stwierdził, że strona pozwana składając to oświadczenie nie działała pod wpływem błędu. Stanowisko Sądu Apelacyjnego o braku podstaw do skutecznego uchylecia się przez stronę pozwaną od skutków oświadczenia woli nie było zatem wynikiem błędnej wykładni art. 84 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny przyjął trafnie, że uzgodnienie przez strony zamiany kolektorów przewidzianych w projekcie na kolektory zastosowane przez stronę powodową stanowiło zmianę warunków umowy o roboty budowlane, co czyniło niezasadnym zarzut błędnej wykładni art. 139 § 2 p.z.p. Uzasadniony był natomiast zarzut naruszenia art. 144 p.z.p. Sąd Apelacyjny niezasadnie uznał bowiem, że ocena w zakresie czy dokonana zmiana umowy była korzystna dla zamawiającego powinna uwzględniać wyłącznie stan wiedzy stron i okoliczności z daty dokonania zmiany umowy. Pogląd ten niezasadnie pomija obiektywne kryteria oceny skutków dokonanej zmiany umowy, pozwalające stwierdzić, jaki był rzeczywisty skutek zmian wprowadzonych do umowy. Nieuwzględnienie takich okoliczności mogłoby zaś prowadzić do ominięcia celu towarzyszącego zawieraniu umów w ramach procedury przetargu publicznego. Nakazywało to przyjąć, że ocena prawna Sądu Apelacyjnego opierająca się o założenie, że zamiana kolektorów dokonana przez stronę powodową nie była niekorzystna dla zamawiającego była wadliwa. Skarżący podniósł przy tym zasadnie, że poza oceną skuteczności umowy łączącej strony

Sąd Apelacyjny nie uzasadnił należycie podstawy prawnej wyroku. Nie wskazał bowiem jakie przepisy prawa materialnego stanowiły podstawę uwzględnienia roszczenia strony powodowej w całości. Sąd Apelacyjny utrzymując nakaz zapłaty w całości nie odniósł się równocześnie należycie do własnego ustalenia wskazującego, że faktura obejmująca zasądzoną kwotę 510 244 zł była fakturą końcową. Nie jest zatem jasne, czy obejmowała ona wyłącznie wynagrodzenie za wykonanie instalacji solarnej, której dotyczyły ustalenia i rozważania sądu drugiej instancji oraz stwierdzenie Sądu, że strona pozwana nie kwestionowała wysokości wynagrodzenia za te prace.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.